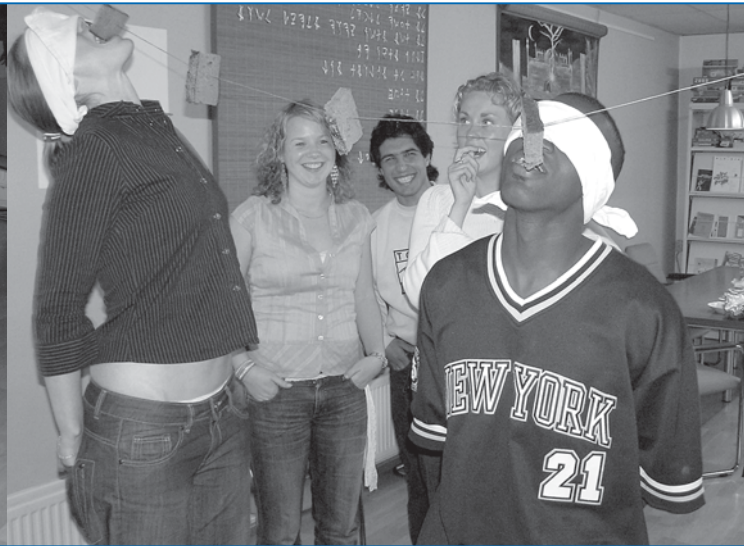

‘IK KAN NU MET NEDERLANDERS OMGAAN’

Maatjesproject brengt autochtone en allochtone jongeren bij elkaar

FOTO'S: LIENKE KOOISTRA

Samen picknicken, voetballen en naar de bibliotheek of de markt gaan. Dankzij het maatjesproject Kamerama in Zwolle zijn Nederlandse jongeren een schooljaar lang maatje van jonge nieuwkomers. Dat leidt tot leuke uitjes, mooie gesprekken en wederzijds begrip.

LIENKE KOOISTRA

Wij kennen helemaal geen Nederlandse meisjes, ook al wonen we in Nederland.' De meisjes die dit zeiden komen alleen in contact met landgenoten en andere jonge nieuwkomers die bij hen in de klas zitten. Toch zijn ze heel nieuwsgierig naar hun Nederlandse leeftijdgenoten. Maar zelf op ze afstappen? Nee, daarvoor kijken ze te veel op tegen de Nederlandse jongeren, die zoals het lijkt, alles kunnen, willen en mogen. En Nederlands praten met Nederlandse jongeren? Nee, daarvoor is hun Nederlands nog lang niet goed genoeg. Gelukkig is er in Zwolle Kamerama, een maatjesproject voor jonge nieuwkomers en Nederlandse jongeren. Jaarlijks leren vijftig jongeren elkaar intensief kennen. In enkele andere steden lopen soortgelijke maatjesprojecten.

Kamerama werd vijf jaar geleden opgezet, specifiek voor alleenstaande minderjarige asielzoekers (ama's); vandaar de naam: 'kameraad voor ama op kamers'. Maar al snel werd de doelgroep uitgebreid tot jonge vluchtelingen en andere nieuwkomers. De belangrijkste doelstellingen van Kamerama zijn: het verbeteren van de kwaliteit van leven van jonge nieuwkomers en het bevorderen van contact tussen autochtone jongeren en leeftijdgenoten die recent naar Nederland zijn gekomen. De allochtone deelnemers zitten in de internationale schakelklassen van Landstede in Zwolle, een opleidingsinstituut. Ze variëren in leeftijd van ongeveer 12 tot 22 jaar, maar de meesten zijn 15 tot 17 jaar oud. Jonge nieuwkomers die zich opgeven, willen beter Nederlands leren spreken, in contact komen met Nederlandse jongeren en meer van hen weten of ze zijn

gewoon op zoek naar afleiding. Veel jongeren zijn gewend na schooltijd meteen naar huis te gaan en hebben niet zoals Nederlandse jongeren meerdere hobby's. In Zwolle kennen ze hun school, een aantal winkels en de McDonald's, en dan houdt het op. Met een maatje leren ze de bibliotheek, een gezellig café, de bioscoop en het park kennen. Ook kan een maatje meegaan naar een activiteit die de jongere aanspreekt, bijvoorbeeld van een sportvereniging of buurthuis. Dit verlaagt de drempel voor nieuwkomers om mee te doen aan sociale activiteiten.

JONGE VRIJWILLIGERS

De Nederlandse maatjes zijn tussen de 17 en 30 jaar oud. Het zijn jonge vrijwilligers die geworven worden via de vrijwilligerscentrale en via de 'School of Social Work' van de Hogeschool Windesheim in ►

► Zwolle. De vrijwilligers die zich aanmelden via de vrijwilligerscentrale zijn tussen de 25 en 30 jaar. Hun aantal is beperkt, niet iedere jongere wil zich voor langere tijd persoonlijk binden. De meeste vrijwilligers zijn studenten Sociale Studies van de hogeschool, die met hun inzet studiepunten kunnen verdienen. Jongeren die zich opgeven voor het project willen graag hun eigen ervaring inzetten voor iemand die zich minder goed kan redden. Zij kiezen vaak bewust voor jongeren uit een andere cultuur, omdat zij ervaring of affiniteit hebben met andere culturen of omdat hun omgeving puur ‘wit’ is en zij daarin verandering willen brengen.

Het leuke van studenten als maatjes is hun leergierigheid en onbevangenheid. Door de ontwikkeling die ze doormaken, kunnen ze in een jaar heel veel leren. Nadelen die vaak genoemd worden zijn

dat studenten meestal jong zijn, dat ze het voor hun studie doen en dus uit eigenbelang, en dat ze niet flexibel zijn in hun beschikbare tijd. Dat studenten jong zijn maakt het echter ook aantrekkelijk: er is dan *peer support*. Die gaat uit van ondersteuning door gelijken, waardoor er snel een basis van wederzijds begrip en vertrouwen kan ontstaan.

Wat het tweede punt betreft: de motieven om vrijwilligerswerk te doen kunnen ingedeeld worden in egoïstische en altruïstische motieven. Helpen uit altruïsme betekent puur helpen omdat iemand anders geholpen dient te worden, waarbij geen enkel eigenbelang speelt. Bij hulp vanuit egoïstische motieven hoopt de helper persoonlijk voordeel te hebben door hulp te verlenen. Dat hoeft niet negatief te zijn. Bij Kamerama kan het om studiepunten gaan, maar ook om ervaring opdoen met andere culturen, of plezier hebben.

Het is heel menselijk dat maatjes niet alleen vanuit altruïsme werken, maar ook plezier aan het maatje-zijn beleven omdat het hen zelf (immaterieel) iets oplevert. Essentieel is dat de student een goede intrinsieke motivatie heeft om maatje te willen worden.

SAMEN IETS ONDERNEMEN

De Nederlandse maatjes hebben een paar belangrijke competenties nodig. Ze moeten kunnen luisteren en initiatief kunnen nemen, inlevings- en doorzettingsvermogen bezitten en grenzen kunnen stellen. Vooral in de kennismakingsfase is initiatief nemen erg belangrijk. Want een jonge nieuwkomer kijkt vaak de kat uit de boom. Een coördinator die begrip toont en motiveert is in deze fase erg belangrijk. Nederlandse maatjes die alles laten afhangen van het initiatief van hun maatje raken snel teleurgesteld. Met een initiatiefrijke houding komen de afspraken wel op gang en ontstaat er na verloop van tijd vertrouwen. Daarna komt de tijd waarin het initiatief van twee kanten kan komen en zo ontstaat een meer gelijkwaardige relatie.

In de praktijk blijkt dat samen iets ondernemen het contact versterkt. Dat kan gaan om samen voetballen of picknicken, maar ook om een bezoek aan de bibliotheek, de markt, een tuincentrum of het Zwols museum. Voor veel maatjes biedt zo’n activiteit een ingang voor informele diepere gesprekken. Bij Gerdien en haar twee maatjes uit Irak en Turkije ontstonden tijdens een middagje voetballen en picknicken in het park in de lentezon mooie gesprekken over je ideale vrije middag, vroeger en nu. Denise en haar twee

maatjes uit Thailand en Afghanistan pratten onder het maken van armbandjes over verliefdheid, vriendschappen en trouwen en de invloed van ouders op partnerkeuze. Een Irakese jongen gaf na een jaar een Nederlands maatje gehad te hebben aan dat hij nu veel beter wist hoe om te gaan met meisjes. Ook zijn maatje had bij hem een ontwikkeling gesignaleerd van een machohouding bij de start tot een veel meer open en vriendschappelijke houding na verloop van tijd.

POSITIEVE ERVARINGEN

Er is nog weinig wetenschappelijk onderzoek naar maatjesprojecten gedaan, maar de positieve ervaringen van deelnemers zijn veelzeggend. Bij Kamerama ontvangt iedere deelnemer aan het eind een evaluatieformulier. De open vraag ‘wat heb je geleerd van het meedoen aan Kamerama?’, wordt door ruim de helft van de jonge nieuwkomers beantwoord met ‘beter Nederlands praten’ en door bijna de helft met ‘hoe ik met Nederlanders om kan gaan’. Van de Nederlandse maatjes beantwoordde de helft de vraag met ‘ik kan nu omgaan met mensen uit andere culturen’ en bijna iedereen gaf aan een veel positiever beeld van vluchtelingen gekregen te hebben.

Kamerama is een van de weinige langlopende maatjesprojecten voor jonge nieuwkomers. Financiering van deze projecten geschiedt gewoonlijk voor twee of drie jaar, waarna elke keer weer nieuwe financiële middelen gevonden moeten worden. Dit geldt ook voor Kamerama. Een vaste gemeentelijke of provinciale subsidie zorgt echter voor continuïteit en maakt ook toetsing en kwaliteitsverbetering mogelijk. Gelukkig is er de laatste twee jaar een toegenomen aandacht voor maatjes- en mentoringprojecten, onder andere door de belangstelling van het Oranje Fonds voor maatjesprojecten. De introductie van maatjesprojecten in meer gemeenten maakt autochtone en allochtone jongeren meer betrokken bij elkaar en draagt bij aan een gezondere samenleving. ●

[Lienke Kooistra was tot voor kort coördinator van Kamerama. Onlangs is zij gestart als coördinator van maatjesproject Match voor scholieren in het voortgezet onderwijs in Zwolle en Steenwijk. De huidige coördinator van Kamerama is Dijana Jankovic.](#)

Kamerama is een project van de Vereniging voor Jeugd- en Kinderzorg en Humanitas Zwolle. Voor meer informatie over dit project, zie www.jeugdenkinderzorg.nl.

FOTO: LIENKE KOOISTRA

RISICO'S

Risico's die op de loer liggen bij de uitvoering van een maatjesproject zijn:

- Een ongelijkwaardige relatie als de ene partij hulp biedt en de andere partij niets terug kan doen.
- Jonge nieuwkomers voelen zich minder competent omdat ze door anderen geholpen worden.

Deze risico's kunnen beperkt worden door:

- bij de kennismaking de gelijkwaardigheid te benadrukken;
- hulp geven maar een onderdeel van het maatjescontact te laten zijn;
- op zoek te gaan naar activiteiten die voor beide partijen leuk en interessant zijn;
- instanties te kennen die op diverse andere gebieden kunnen ondersteunen (VluchtelingenWerk, Nidos, cwi, school, etc.);
- competenties van de jonge nieuwkomer te benadrukken (uitgaan van sterke kanten, bijvoorbeeld op het gebied van sport, muziek en koken).